קה: חלק פרק אחד עשר סנהדרין

כרע נפל. מה כריעה דהתם דלית ביה נפילה בעילה היא אף כריעה דהכא דכתיב ונופל בעילה היא שכא על בהמתו: **דעם כבמתו לא הוה ידע.** מאי נעיא לאהדורי כדמפרש דאמרי ליה שרי בנלן מאי טעמא לא רכבת אסוסיא: **כרעיבא.** נאחו לרעות עצבים לחים: **אמר להו לטעינא בעלמא.** ליטא משאות ולא לרכוב: אמרה ליה **אשר רכבת עלי: אקראי בעלמא.** כשאין לי סוס מזומן: אמרה לו **מעודך: מעשה איזות.** שאתה כועלי: **סוכנם.** מתממת: **מן הסמים ועד הנגנל.** משמטאו כשטים ועד שנכנסו לארץ וחטאו בגלגל עשיתי עמהם צדקות הרבה: **כל אומן הימים.** שהיה נלעם מנפה לקנלכם. כשעה שהקב"ה טועם בה כל הקלנות מתקיימות: **ה"ג לא ועם ה'.** אומן הימים לא זעם ה': **אל זועם כל יום.** קנה אות הוא: **כמה ועמו רגע.** כדמפיק ליה מקרא כי רגע באפו חיים ברצונו: **כשלא שעי קמייאה.** של יום זמן קימה שכל שלא שעות זמן קימה לעמוד ממטתו וכועם הקב"ה כשעה שרואה המלכים שמשתחוים לחמה כשעה שמנימין כתרייהם בראשם כדלקמן: **ברגלאה.** קירשת"א בלע"ז: **אל שעשא נמי אירוא.** רוב שעות מתלבנת ומכספת שאינה כל שעה בחוק אדמימות: **סורייקי סומקי.** אפי' כשמכספת יש בה שורות שורות אדומות מאד כרגיליותם אבל אותה שעה כולה מכספת: **גם ענוש לנדיק לא טוב.** אין נכון לנדיק שיהא מענים ולא הוה ליה אינש ענוש כשבילו: **אהכה.** שאהב ה' הקב"ה את אברהם ביטלה שורה של גדולה שהכא הוא בעלמו: **מ"ב קרבנות.** בין פרים לאילים ז' פרים ז' אילים ג' פעמים הרי מ"ב בין פרים ואילים: **אורח ארעא**

למימר הכי. וכי דרך ארץ כן שיאמרו [ו]ויטבו אלהים שם שלמה משמך והא מלגא דעתיה דאמרי ליה שיהא גדול מאביו: **מעין.** שמך קאמר ליה ומעין כספך ולא גדול ממש: **נשים כאהל.** שרה רבקה רחל ולאה שרה ורבקה דכתיב [בראשית כד] ויביאה יצחק האהלה שרה אמו וגו' רחל ולאה דכתיב (בראשית לא) ויצא מאהל לאה ויבא באהל רחל: **אורח ארעא.** שאמרה דבורה ליעל (שמהא) ברוכה משרה ורבקה אלא מעין ברכת שרה קאמרה: **ופליגא.** האי דמשמעין שם שלמה משמך מעין פליגא דר' יוסי בר חוני: **כנו.** מעין שאינו מקנא בו: **משלמה.** דקאמרי ליה לדוד ייטב אלהים שם שלמה משמך: **ותלמידו.** מינעית אימא דקאמר ליה לאליהו ויהי נא פי שנים ברוחך אלי ונתן לו אליהו ולא נתקנא בו: **ויסמוך את ידיו עליו וילוהו.** אע"ג דהקב"ה לא מ"ל אלא וסמכת את ידך עליו[ו] מדא מזיל מיהו וסמך תרתי: **מלאך.** שמסרו הקדוש ברוך הוא למלאך אלא יעיתנו לקלל: **תפה.** נתן בפי בלעם שלא היה מעיתו לקלל והיינו ויש: **מברכותיו אפה למד מה היה בלבו.** דכתיב[ז] ויפסוק ה' אלהיך לך את הקללה לברכה הוא היה רוצה לקללם בכך שלא יהיו בתי כנסיות ולא נתן רשות ואמר מה טובו אוהליך: **ריחו נודף.** ממלות: **וירם מאגג מלכו.** מתרגמינן ותתקף מאגג שתהא מלכותו עזה: **וכולם.** כל הברכות של בלעם חזרו לקללה כמו שהיה כוונתו מתחילה: **חוץ מבתי כנסיות ובתי מדרשות.** שלא יפסקו מישראל לעולם: **הקללה לברכה.** אחת מן הקללות הפך לברכה שלא חזרה לעולם ולא כל הקללות לברכות שחזרו: **נעתרות.** נהפכות כמו עתר שמהפך המבואה. כלומר נאמנים פצעי אוהב ונהפכות מנאמנות נשיקות שונא:

מתליף

כרע נפל שכב וגו' [ו]ויודע דעת עליון השתא [ח]דעת בהמתו לא הוה ידע דעת עליון הוה ידע מאי דעת בהמתו דאמרי ליה מאי טעמא לא רכבת [ט]סוסיא אמר להו שדאי להו ברטיבא אמרה ליה [י]הלא אנכי אתונך לטעינא בעלמא אשר רכבת עלי אקראי בעלמא מעודך עד היום הזה ולא עוד אלא שאני עושה [לך] מעשה אישות בלילה כתיב הכא ההסכן הסכנתי וכתיב התם [יא]ותהי לו סוכנת אלא מאי ויודע דעת עליון שהיה יודע לכוון אותה שעה שהקב"ה כועס בה והיינו דקאמר להו נביא לישראל [יב]עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב ומה ענה אותו בלעם בן בעור מן השטים ועד הגלגל למען דעת צדקות ה' מאי למען דעת צדקות ה' אמר להן הקב"ה לישראל דעו נא כמה צדקות עשיתי עמכם שלא כעסתי כל אותן הימים בימי בלעם הרשע [יג]שאילמלא כעסתי כל אותן הימים לא נשתייר משונאיהן של ישראל שריד ופליט היינו דקאמר ליה לבלעם לבלק [יד]מה אקב לא קבה אל [טו](וגו' אותן היום [הימים] לא זעם ה') [טז]אל זועם בכל יום וכמה זעמו רגע שנאמר [יז]כי רגע באפו חיים ברצונו וגו' איבעית אימא [יח]לך עמי בא בחדריך וסגור דלתיך בעדך חבי כמעט רגע עד יעבור זעם אימת רתח בתלת שעי קמייתא כי חוורא כרבלתא דתרנגולא כל שעתא ושעתא נמי חוורא כל שעתא ושעתא אית ביה סוריקי סומקי ההיא שעתא לית ביה סוריקי סומקי ההוא מינא דהוה בשיבבותיה דרבי יהושע בן לוי דהוה קא מצער ליה יומא חד נקט [יט]תרנגולתא ואסר ליה בכרעיה ואותיב אמר כי מטא ההוא שעתא אילטייה כי מטא ההוא שעתא נמנם אמר שמע מינה לאו אורח ארעא דכתיב [כ]גם ענוש לצדיק לא טוב אפילו במיני לא איבעי ליה למימר הכי תנא משמיה דרבי מאיר בשעה שהחמה זורחת והמלכים מניחין כתריהן על ראשיהן ומשתחוים לחמה מיד כועס [כא]ויקם בלעם בבקר ויחבוש את אתונו תנא משום רבי שמעון בן אלעזר אהבה מבטלת שורה של גדולה מאברהם דכתיב [כב]וישכם אברהם בבקר שנאה מבטלת שורה של גדולה מבלעם שנאמר ויקם בלעם בבקר ויחבוש את אתונו [כג]אמר רב יהודה אמר רב [כד]לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוה אפילו שלא לשמה שלא לשמה בא לשמה שבשכר ארבעים ושתים קרבנות שהקריב בלק זכה ויצאה ממנו רות א"ר [כה]יוסי בר הונא רות בתו של עגלון בן בנו של בלק מלך מואב היתה א"ל רבא לרבה בר מרי כתיב [כו]ייטב אלהים את שם שלמה משמך ויגדל [את] כסאו מכסאך אורח ארעא למימרא ליה למלכא הכי א"ל מעין קאמרה ליה דאי לא תימא הכי [כז]תבורך מנשים יעל אשת חבר הקיני מנשים באהל תבורך נשים באהל מאן נינהו שרה רבקה רחל ולאה אורח ארעא למימר הכי אלא מעין קאמר הכא נמי מעין קאמר ופליגא דרב יוסי בר חוני דאמר רב יוסי בר חוני בכל אדם מתקנא חוץ מבנו ותלמידו בנו משלמה ותלמידו איבעית אימא [כח]ויהי נא פי שנים ברוחך אלי ואיבעית אימא [כט]ויסמוך את ידיו עליו ויצוהו [ל]וישם דבר בפי בלעם ר"א אומר מלאך ר' יונתן אמר חכה א"ר יוחנן מברכתו של אותו רשע אתה למד מה היה בלבו ביקש לומר שלא יהו להם בתי כנסיות ובתי מדרשות [לא]מה טובו אהליך יעקב לא תשרה שכינה עליהם ומשכנותיך ישראל לא תהא מלכותן נמשכת [לב]כנחלים נטיו לא יהא להם זיתים וכרמים כגנות עלי נהר לא יהא ריחן נודף כאהלים נטע ה' לא יהיו להם מלכים בעלי קומה כארזים עלי מים לא יהיה להם מלך בן מלך יזל מים מדליו לא תהא מלכותן שולטת באומות [לג]וזרעו במים רבים לא תהא עזה מלכותן וירם מאגג מלכו לא תהא [לד]אימת מלכותן ותנשא מלכותו אמר רבי אבא בר כהנא כולם חזרו לקללה חוץ מבתי כנסיות ומבתי מדרשות שנאמר [לה]ויהפוך ה' אלהיך לך את הקללה לברכה כי אהבך ה' אלהיך קללה ולא קללות [לו]א"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן מאי דכתיב [לז]נאמנים פצעי אוהב ונעתרות נשיקות שונא טובה קללה שקילל אחיה השילוני את ישראל יותר מברכה שברכם בלעם הרשע אחיה השילוני קילל את ישראל בקנה שנאמר [לח]והכה ה' את ישראל כאשר ינוד הקנה במים וגו' מה קנה זה עומד במקום מים וגיזעו

מחליף

[ח]דעת בהמתו לא הוה ידע דעת עליון. מה כריעה דהתם דלית ביה נפילה בעילה היא אף כריעה דהכא דכתיב ונופל בעילה היא שכא על בהמתו: **דעם כבמתו לא הוה ידע.** מאי נעיא לאהדורי כדמפרש דאמרי ליה שרי בנלן מאי טעמא לא רכבת אסוסיא: **כרעיבא.** נאחו לרעות עצבים לחים: אמר להו **לטעינא בעלמא.** ליטא משאות ולא לרכוב: אמרה ליה **אשר רכבת עלי: אקראי בעלמא.** כשאין לי סוס מזומן: אמרה לו **מעודך: מעשה איזות.** שאתה כועלי: **סוכנם.** מתממת: **מן הסמים ועד הנגנל.** משמטאו כשטים ועד שנכנסו לארץ וחטאו בגלגל עשיתי עמהם צדקות הרבה: **כל אומן הימים.** שהיה נלעם מנפה לקנלכם. כשעה שהקב"ה טועם בה כל הקלנות מתקיימות: **ה"ג לא ועם ה'.** אומן הימים לא זעם ה': **אל זועם כל יום.** קנה אות הוא: **כמה ועמו רגע.** כדמפיק ליה מקרא כי רגע באפו חיים ברצונו: **כשלא שעי קמייאה.** של יום זמן קימה שכל שלא שעות זמן קימה לעמוד ממטתו וכועם הקב"ה כשעה שרואה המלכים שמשתחוים לחמה כשעה שמנימין כתרייהם בראשם כדלקמן: **ברגלאה.** קירשת"א בלע"ז: **אל שעשא נמי אירוא.** רוב שעות מתלבנת ומכספת שאינה כל שעה בחוק אדמימות: **סורייקי סומקי.** אפי' כשמכספת יש בה שורות שורות אדומות מאד כרגיליותם אבל אותה שעה כולה מכספת: **גם ענוש לנדיק לא טוב.** אין נכון לנדיק שיהא מענים ולא הוה ליה אינש ענוש כשבילו: **אהכה.** שאהב הקב"ה את אברהם ביטלה שורה של גדולה שהכא הוא בעלמו: **מ"ב קרבנות.** בין פרים לאילים ז' פרים ז' אילים ג' פעמים הרי מ"ב בין פרים ואילים: **אורח ארעא**

[א] (בראשית ג. ע"פ ע"ז ד:). [ב] (ל"ל תוספות). [ג] (ל"ל שאילמלי ועיין תוספות מגילה כח.). [ד] (ל"ל ומה תושש לא זעם ה' מלמד שכל אותם הימים לא זעם ה' כ"מ בברכות ג. וקצת שינוי יש בע"ז ד: ע"ש). [ה] (ל"ל תרגולא). [ו] פסחים כ: ברכין טו: סוטה כב:, מז. הוריות י: מיר כב:, ז) (ל"ל דאמר ר' יוסי בר חונא כך איתא בהוריות י: ע"ש וע"ע במיר כב: ומתוספות שם ד"ה בת בנו וכו' דלא דוקא ע"ש וע"ע סוטה מז.). [ח] יעבץ נרם לימה. [ט] תענית כ., י) ס"מ אגרהם את הקב"ה. [כ] (ל"ל ויטיבו). [ל] (בתדבר מז.). [מ] (דברים כב).

לעזי רש"י

קירשת"א [קרישת"א]. ברבולה.

מוסף רש"י

שדאי להו ברטיבא. הסלמתיו לרעות בתחו (ע"ז ד: ושם: שדאי ליה). סוכנת. לשון מתממת (שם). מן השטים ועד הגלגל. עד נחלתם אל הגלגל שהפלתי לפניכם שוחליכם (שם). כי רגע באפו. אלמא דרגע הוי אפי' (שם). בתלת שעי קמייתא. בתחר מרגעי תלת שעות ראשונות (ברכות ז.) כשעת חרון (ע"ז שם). סוריקי. עוקי"ש לשון לע"ז, כמו תוטיין, ולשון ירמיאל קוריין לחוט סוריקלן (שם). לאו אורחא ארעא. לכין שעת זעמו (שם). ארבעים ושתים קרבנות. מקנע מזבחות שערך כנ' מקומות ועל כל אחד ואחד העלה פר ואיל, שהם י"ד לכל מעמד ומעמד וכ' פעמים י"ד עולין מ"ב, וקרבנותיו של בלק הוי שלא לשם מצוה (נזיר כג.). ונעתרות. לשון הפך, כדאמרינן בתוספתא סוטה (יד.) ויעתר לו, מה עתר זה מהפך את התמונה, פורק"ל בלע"ז, לי נמי נעתרות לשון חיבוי ויחוד, פינקרי"ש בלע"ז, כמו העתרתים עלי דכריסם (תענית כ.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com